

Spojovací vojsko Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce

Zkušenosti z Velké vlastenecké války přesevědivě ukázaly, že bez spolehlivého spojení není možné dosáhnout nepřetržitého velení vojskům. Hlavní úloha při zabezpečení pevného velení patřila spojovacímu vojsku Sovětské armády. To se v průběhu války neustále rozvíjelo a zdokonalovalo svou organizační strukturu, principy bojového použití a bylo vybavováno stále kvalitnější spojovací technikou. Rozvoj materiálně technické základny spojovacího vojska se projevil ve zlepšení jeho organizace a zdokonalení způsobů spojení na všech stupních velení.

Po napadení Sovětského svazu fašistickými vojsky se vytvořila velmi těžká a složitá situace pro zabezpečení velení vojskům na frontě. Všechny spojovací útvary frontů, jejich armád a divízi byly organizovány podle mírových tabulek a jejich doplnění a vytvoření nových podle mobilizačních plánů nebylo realizováno. Kromě toho mnohé spojovací útvary a jednotky k době napadení byly na odborných soustředěních ve výcvikových prostorech, odloučené od svých svazků.

Jmenováním I. T. Peresypkina (později maršál spojovacího vojska) náčelníkem spojení Rudé armády bylo centralizováno řízení a organizace spojení v ozbrojených silách a občanském životě.

I. T. Peresypkin vykonával současně funkci lidového komisaře spojů SSSR. Velké pravomoci v rukách náčelníka spojení Rudé armády umožňovaly řešit v krátké době složité problémy v oblasti spojení.

Již k 20. srpnu roku 1941 byly fronty a armády doplněny samostatnými spojovacími pluky na 60 až 70 %, samostatnými linkovými spojovacími prapory na 80 až 90 %. Omezené množství spojovací techniky značně snižovalo možnosti spojení. Tato skutečnost byla vyjádřena i v tabul-

kách. Jestliže podle předválečných tabulek měla divize 63 rádiových stanic, tak podle nových jich měla jen 10–15, telefonního kabelu místo 473 km jen 100 km a telefonní přístroje byly sníženy na 100 kusů z původního počtu 372. Nehledě na značné těžkosti spojovací vojsko základní požadavky na velení vojskům zabezpečovalo. Přemístěním průmyslových závodů na východ a zvýšením výroby spojovací techniky byla od prosince roku 1941 sovětská vojska vybavována spojovacími prostředky ve větším rozsahu. V zimním tažení v letech 1941–1942 bylo pokračováno v dosavadní praxi zřizovat spojení o jeden stupeň níže. Generální štáb se štáby armád a štáby frontů se štáby divízi. Tento systém byl rozšířen na všechny stupně velení, včetně střeleckého pluku.

Poprvé se začaly vytvářet rádiové uzly, na kterých byly rádiové prostředky využívány centralizovaně. K létu roku 1942 byla sovětská vojska vybavována již novými rádiovými stanicemi typu RSB-F a RBM. Prvá zabezpečovala spojení na stupni armáda – divize a druhá divize – prapor. Rádiová stanice RBM umožňovala spojení z míst velení, vzdálených do 3 km od rádiové stanice a byla používána jako osobní rádiová stanice velitele armády, sboru a divize. Zkušený radista zajistil na RBM telegrafní spojení na vzdálenost 250 km i více.

Ve druhé polovině roku 1942 tankové a mechanizované vojsko bylo vybavováno rádiovou stanicí 13-R. Pro zajištění spolehlivého spojení velitelů tankových svazků byla v jejich bojových vozidlech zabudována rádiová stanice RSB-F.

Nové rádiové prostředky podstatně ovlivnily spolehlivost spojení, které v této době bylo rozhodující pro úroveň velení

vojskům. Zlepšovalo se i linkové spojení, které se organizovalo po jedné nebo více osách a na směrech.

Nejvíce rozšířeným způsobem rádiového spojení v prvním období byly rádiové sítě. Rádiový směr se nepoužíval vzhledem k omezenému množství rádiových stanic.

Zvýšení výroby mobilních rádiových stanic RSB-F a RAF-KV-3 a přenosných RB, RBM, 12-RP a 13-R umožnilo značně zlepšit spojení na operačním a taktickém stupni ve druhém období Velké vlastenecké války. Zvýšila se výroba i linkových spojovacích prostředků a tím i možnost rozšíření linkového spojení na nižším stupni velení.

Při přípravě velkých útočných operací se organizovala speciální instrukční shromáždění s náčelníky spojení svazků a útvarů. U armád a divizí se organizovala zvláštní zaměstnání se spojovacími specialisty. Cílem těchto opatření bylo připravit spojaře k zabezpečení spolehlivého spojení ve složitých bojových a povětrnostních podmínkách.

Došlo i k organizačním změnám. Samostatné spojovací prapory tankových armád byly přeorganizovány na samostatné spojovací pluky. To umožnilo spojení štábu armády ze dvou míst a s větším počtem přidělených vojsk včetně zlepšení součinnosti s jinými svazky a svazy.

V souvislosti s obnovením sborového stupně velení byly organizovány samostatné spojovací prapory střeleckých sborů. V červnu roku 1943 byly zřízeny samostatné rádiové oddíly a samostatné rádiové roty, které posilovaly fronty a některé armády. U frontů byly spojovací letky nahrazeny leteckým spojovacím plukem. Pro zlepšení spojení se zřídily v září roku 1943 samostatné spojovací roty u týlu frontu a ještě se vyčleňovala kabelová rota na posílení spojovacích jednotek týlu.

Směrnicí generálního štábu Sovětské armády z 21. 10. roku 1943 byly stanoveny pro operační svazy tyto spojovací útvary a jednotky:

Pro front — samostatný spojovací pluk, samostatný spojovací prapor pro zabezpečení pomocného velitelského stanoviště, samostatný rádiový oddíl, samostatná telegrafně telefonní rota, dva samostatné prapory linkového spojení, dvě samostatné kabelové roty a pro každou organickou armádu frontu po samostatné telefonně stavební a telegrafně provozní rotě.

Pro vševojskovou armádu — samostatný spojovací pluk, samostatný linkový prapor, samostatná telegrafně stavební rota a čtyři samostatné kabelové roty.

Pro tankovou armádu — samostatný spojovací pluk, dvě kabelové roty, samostatná telegrafně provozní rota.

K začátku letního tažení roku 1943 byly spojovací útvary naplněny na 80—85 % a u divizí působících na hlavních směrech byly spojovací síly a prostředky téměř úplné.

Množství rádiových stanic podřízených náčelníkům spojení frontů a armád se zvýšilo více jak třikrát, což umožnilo jejich členění do sledů při přemísťování velitelských stanovišť. Tím bylo dosahováno nepřetržitého spojení v útočných operacích.

Zvýšení počtu rádiových stanic na taktickém stupni umožnilo zabezpečit rádiové spojení u většiny divizí do praporu včetně a u divizního dělostřelectva do baterie.

V roce 1943 došlo k dalšímu rozvoji spojovacího vojska. Bylo vytvořeno celkem 464 nových spojovacích útvarů a jednotek.

Ve třetím období Velké vlastenecké války vedla Sovětská armáda řadu velkých útočných operací. Spojovací vojsko bylo vybavováno novou kvalitnější technikou a v takovém rozsahu, že mohla být zlepšena organizace spojení na různých stupních velení. Při přípravě k útočným operacím uskutečňovaly spojovací útvary a jednotky nácivky v podmínkách blížících se skutečné bojové situaci.

U vševojskové armády měla organizace spojení některé zvláštnosti:

1. Linkové spojení se sbory bylo organizováno po dvou osách, na jejichž koncích byly rozvinuty pomocné spojovací uzly. Z nich byly vedeny spojovací směry ke štábům sborů.

2. Na pozorovatelně velitele armády byla skupina rádiových stanic RSB a RB, jejichž prostřednictvím se zabezpečovalo spojení s velitelem frontu, veliteli sborů a s veliteli divizí vstupem do rádiové sítě svazků.

Z velitelského stanoviště armády bylo spojení na směrech na rádiové stanici RSB a v rádiové síti štábu na RB. Pro součinnost uvnitř armády i se sousedy se vytvářely zvláštní rádiové součinnosti sítě.

3. Při násilném přechodu řeky bylo v divizi zabezpečeno spojení přes řeku s každým plukem několika kabely vedenými po dnu řeky a při vyřazení jednoho z nich se přešlo na druhý.

Na začátku roku 1945 bylo spojovací vojsko zcela zkompletováno. Např. ve višelsko-oderské operaci byla 2. gardová tanková armáda zasazena na třetí den operace do průlomu z magnuševského předmostí. K zahájení operace měla samostatný spojovací pluk, 3 samostatné kabelové roty, 1 samostatnou telegrafně

stavební rotu a spojovací letku ve složení 12 letounů PO-2. Rádiový prapor spojovacího pluku měl 13 rádiových stanic RAF-KV-4 a RSB-F na automobilech, 5 rádiových stanic RSB na tancích, 5 přenosných RBM a 2 rádiové přijímače. Rota pohyblivých pojitek měla 14 osobních automobilů, 18 obrněných transportérů a 8 motocyklů.

V berlínské operaci při dobývání říšského sněmu bylo z velitelského stanoviště a pozorovatelné velitelské sboru linkové spojení až do pluků včetně a umožňovalo přímé řízení bojové činnosti vojsk k ovládnutí „Reichstagu“. Při průlomu obrany na směru hlavního úderu frontu bylo zasaženo až 300 rádiových stanic na 1 km fronty.

Některé zkušenosti z Velké vlastenecké války neztratily na svém významu ani v soudobých podmínkách. Jsou to např. zkušenosti z centrálního řízení štábních i vojenských spojovacích systémů, spojení při vedení vysoce manévrové bojové činnosti, ustanovení odpovědných náčelníků pro jednotlivé operační spojovací směry, rozvíjení spojovacích uzlů různého určení apod.

Sovětská spojaři prokázali ve Velké vlastenecké válce vojenské mistrovství, pracovitost a hrdinství při plnění bojových úkolů.

V letech války byl úspěch operace a boje podmíněn nepřetržitostí a pevností velení. Nepřetržitost velení v mnohém závisela na spolehlivosti a kvalitě spojení. Proto zabezpečení spolehlivého spojení bylo základním požadavkem a kritériem veškeré činnosti spojovacího vojska a prvořadým zájmem velitelů a štábů všech stupňů.

Spolehlivost spojení se zabezpečovala zejména:

- promyšlenou a dovednou organizací spojení v souladu s rozhodnutím velitele,
- pokyny nadřízeného štábu a znalostí bojové situace,

- vytvářením záloh spojovacích sil a prostředků a jejich včasným manévrem k obnovení narušeného spojení nebo k zajištění nově vzniklých úkolů, vytvářením nových spojovacích směrů pro případ vyřazení hlavních směrů a též zřizováním pomocných spojovacích uzlů,

- vhodným přemísťováním velitelských stanovišť a opatřeními k ochraně spojovacích vedení a spojovacích prostředků před nepřitelem,

- neustálým udržováním spojovacích

prostředků v bezvadném stavu a zajištěním napájecích zdrojů,

- vysokou úrovní speciální a morálně politické přípravy příslušníků spojovacích jednotek a útvarů.

Bojová činnost v letech Velké vlastenecké války se vyznačovala velkou pohyblivostí, složitostí a rozhodností. S růstem významu pevného a nepřetržitého velení vojskům vzrostla úloha a význam spojení i spojovacího vojska. Jeho stavy se neustále zvyšovaly a v závěru války tvořily 10 % z celkového množství ozbrojených sil Sovětského svazu. Celkový počet spojařů byl na konci války 4krát větší než na jejím počátku. Z velkého množství spojařů vyznamenaných nejvyššími řády obdrželo 303 Zlatou hvězdu a titul hrdiny Sovětského svazu. Přes 600 spojovacích útvarů a samostatných jednotek bylo vyznamenáno nejvyššími řády SSSR a 58 samostatným spojovacím útvarům byl přiznán čestný název „gardovy“.

Bojové tradice spojařů československých vojenských jednotek se rodily ve společných bojích se sovětskými spojaři a staly se pevným základem tradic spojovacího vojska ČSLA.

Sovětská armáda dodala během války našim jednotkám v SSSR na 833 rádiových stanic různého typu a druhu. Většinou to byly již zmíněné 12-RP, 13-R, A-7, RB a RSB. Jenom v první polovině roku 1945 dodala Sovětská armáda jednotkám 1. čs. armádního sboru v SSSR asi 53 druhů různého spojovacího materiálu. Mezi nimi bylo 348 rádiových stanic různých typů, 52 dálnopisných aparatur, 1122 fonických telefonních přístrojů, 2030 km telefonních kabelů různého druhu, 314 km telegrafních kabelů, desítky akumulátorů, nabíjecích souprav, přepojovačů a mnoha dalšího spojovacího materiálu a přístrojů. Všechny materiály byly dodány bezplatně.

Pro další rozvoj spojovacího vojska ČSLA mělo dále mimořádný význam neformální uplatňování bohatých zkušeností spojovacích útvarů a jednotek armád států Varšavské smlouvy, zejména zkušeností Sovětské armády. K růstu odborné připravenosti a k výchově příslušníků spojovacího vojska v duchu socialistického vlastnictví a proletářského i socialistického internacionalismu významnou a velkou měrou napomáhala plnění úkolů v součinnosti se spojovacími útvary a jednotkami Střední skupiny vojsk.

V soudobých podmínkách jsou dále úspěšně rozvíjeny v bratrském svazku armád Varšavské smlouvy.

СОДЕРЖАНИЕ

Полковник профессор Богумил Гниздо, кандидат военных наук

Нравственный аспект боевой готовности и подготовленности личного состава социалистической армии

3

Автор рассматривает этот вопрос прежде всего с точки зрения теории. Положительным является то, что он уделяет внимание также соединению нравственного аспекта боевой готовности и подготовленности войск с современными требованиями для ее укрепления и углубления в ЧНА в соответствии с заключениями основных документов командования ЧНА для деятельности командиров, политработников и партийных организаций.

Полковник Милослав Нытра

К некоторым вопросам преподавания общественных наук и тактико-оперативных предметов

9

Автор рассматривает вопрос с точки зрения претенциозных требований командования и ГлавПУ ЧНА на углубление единства политической и профессиональной подготовки и повышение уровня военно-теоретического мышления военных кадров и объясняет принципы подготовки кадров в высших военных учебных заведениях.

Полковник Йосеф Звержина
полковник Станислав Юржица

Некоторый опыт из партийно-политического обеспечения подготовки и ведения оборонительного боя

15

Авторы статьи на основе требований Приказа министра национальной обороны ЧССР по подготовке войск ЧНА объясняют цель, место и роль целеустремленной партийно-политической работы и ее сочетание с боевой задачей и настоящей обстановкой.

ВОЕННОЕ ИСКУССТВО

Генерал-майор Вацлав Роучка, кандидат военных наук

Обнаружение и поражение разведывательно-ударной системы ЦСВС и защита своих войск против ее воздействия

21

Автор статьи рассматривает возможности обнаружения разведывательно-ударной системы ЦСВС и ее поражения различными силами и средствами, а также мероприятия для защиты своих войск против ее воздействия.

Подполковник Властимир Сосна

Влияние внедрения противником нового оружия на способы ведения современных операций

27

На основе оценки оперативно-стратегической концепции противника автор статьи рассматривает некоторые характерные черты современных операций, огневое поражение противника, охват из воздуха, вопросы главного удара, а также защиту вторых эшелонов, их ввод и некоторые вопросы ведения боя с оперативными резервами противника.

Полковник Иржи Кржижек, кандидат военных наук, доцент

Организация и ведение боя в полосе обеспечения

32

Автор статьи объясняет постановления Боевого устава сухопутных войск ЧНА и подробно рассматривает возможные варианты построения полосы обеспечения и ведения боя в этой полосе.

Полковник Вацлав Длоуги

О подготовке командиров и штабов

38

На основе полученного опыта автор статьи оценивает отдельные формы подготовки генералов, офицеров, прапорщиков и штабов, уделяя особое внимание командирским сборам, командирской подготовке, самостоятельной подготовке, а также штабным тренировкам, военным играм и летучкам.

Полковник Павел Загоржик, доктор военных наук	
Моделирование боевых действий войск с использованием дигитализированной карты проходимости местности	42
Автор статьи оценивает характеристику театра военных действий и ее влияние на маневр войск. Рассматривает моделирование маневра войск с использованием базы данных о проходимости местности, структуру базы данных и достигнутые результаты в моделировании боевых действий войск.	
Полковник Алоис Коницар	
Поражение объектов первой очереди	49
Автор статьи рассматривает вопросы поражения объектов первой очереди как составную часть огневого поражения противника. Внимание уделяет основным целям первой очереди, планированию поражения этих целей, а также необходимому количеству боеприпасов для их поражения.	
Генералмайор Ян Клоцок	
Опыт полученный в организации взаимодействия между силами и средствами ПВО в совместном районе	53
На основе полученного опыта автор статьи рассматривает основные вопросы взаимодействия между силами и средствами ПВО общевойсковых объединений, соединений (частей) и авиацией в совместном районе. В заключении статьи показывает некоторые меры по совершенствованию взаимодействия.	
Полковник Мирослав Жак, кандидат военных наук, доцент полковник Отто Борсик	
Моделирование противовоздушного боя	56
Авторы статьи на основе предполагаемых вариантов действий воздушного противника и группировки сил и средств ПВО фронта оценивают эффективность ПВО методом математического моделирования.	
Полковник Карел Либл	
Перспективы разграбления и заграбления	61
Автор статьи знакомит читателей с содержанием и целями военно-научной конференции инженерных войск ЧНА, на которой занимались вопросами разграбления и заграбления в ходе операции (боя).	
Майор Эмил Нехватал	
Некоторый опыт из оперативно-стратегического учения „Щит-84“ в области тылового обеспечения	66
Автор статьи рассматривает некоторый опыт, полученный в ходе учения „Щит-84“, уделяя внимание вопросам действия штаба тыла, боевой и мобилизационной готовности тыловых объединений, соединений (частей) и учреждений, обеспечения войск в ходе боевых действий, а также организации реального обеспечения обучаемых.	
ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ	
К профессиональной подготовке офицерских кадров	69
ИНФОРМАЦИИ	
Майор Вацлав Ренч	
Взаимодействие боевых вертолетов с тактическими истребителями	79
Автор статьи поясняет основные задачи боевых вертолетов и самолетов при их боевом применении. Рассматривает основные способы их боевых действий: последовательные удары по целям, одновременный удар по одиночной цели и одновременный удар по нескольким целям.	
Полковник Эденек Кодеш, кандидат военных наук, доцент	
Для легкой ориентировки в Боевом уставе	81

Автор статьи даст характеристику наступления, как основного вида боя, принципов его ведения, глубины боевых задач, принципов преследования, форсирования водных преград и встречного боя.

Полковник Вацлав Крейчик

Войска связи Советской Армии в Великой Отечественной войне

90

Автор объясняет организацию войск связи на отдельных этапах Великой Отечественной войны, их постоянное развитие, совершенствование их организационной структуры и безперебойное оснащение все более качественной техникой связи.

POZNÁMKY